

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
52 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foata Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit. — In Jugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Lume”. pe un an 2 dollari. Banii se trimite
la dl Iohn I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio. Foli
la Orăștie se dă de știre prin o cartă postală.

UNELE—ALTELE

Lloyd George

marele bărbat politic al Angliei, care a condus uriașul stat din zilele războiului până azi, adică 4 ani după războiu, — s'a retras în sfârșit și el dela cârmă țării sale. El sta în fruntea unui guvern format din mai multe partide, ca să fie cu atât mai multă pace în țară. Un partid din acestea pe care răzuma guvernul, anume partidul „conservator”, în frunte cu alt bărbat politic însemnat al Angliei, Chamberlain, au spus că nu mai sprijineac pe Lloyd George, pentru că nu le mai place politica ce o face privitor la Răsăritul Europei (față cu Turcii și cu Constantinopolul). Prin asta se deslășea un stâlp din cei pe cari răzuma guvernul. Și Lloyd George îndată și a înaintat Regelui Angliei rugărea să fie descărcat de sarcina ocărării țării și să fie chemați alți bărbați politici la conducere. El însă a spus și în clipa plecării sale: Sunt tot de aceeași credință, că un partid singur, nu poate ocărui țara și nu poate învinge uriașele greutăți ce le are un guvern în zilele noastre. De aceea el va sprijini și mai departe un guvern ce va veni cu planuri sănătoase și patriotice pentru a duce înainte munca de izbăvire a țării din grelele nevoi ce o apasă. — Să rămână înțelegerea între partide și cele mai multe, mână în mână, să lucreze. El le va ajuta, — căci țara cere binele țării.

Ce frumoase vorbe și ce pildă luminată dă marele patriot englez.

Grecii pleacă, Turcii vin.

Sfatul marilor Puteri întrunite la Mudania, au hotărât să se împlinească cererea Turcilor, de a și căpăta napoi Tracia răsăriteană, ca orașul sfânt de scump inimilor turcești Adrianopolul. Acest hotărâscump lor, îl căpătaseră odată Bulgarii, cari, prin purtarea lor proastă dela capătul războiului din 1913, l'au perdat țară și au primit napoi Turcii.

În urma războiului acestuia, cel hotărât a fost țară luat dela Turci del Grecilor, cari să fie ca un zid despărțitor între Bulgarii și Turci, cari în acest războiu prea l'ecuseră de cap braț la braț.

Prin prostia politicilor Greci dela sfârșitul războiului, perdură și ei acel pământ și îl căpăta napoi Turcii pentru a treia oară!.

Sfatul dela Mudania a întârit această cerere a Turcilor de a li se da napoi Tracia cu Adrianopolul, și Grecii să plece de acolo. Și Grecii, ne-mai avind puteri de luptă, s'au supus dureroasei pierderi, și până ieri, Mercuri seara, au trebuit să se plecași cu cășel, cu purcel, din Tracia! Deregătorii trimiși aci de Grecia au trebuit să și facă de grabă lăzile de mutare, armata asemenea, și să începă tristă și rușinoasă întoarcere în Grecia lor.

Locul lor îl iau trupe și poliție de-a puterilor biruitoare, până se liniștesc n'fel lucrările, — iar apoi lasă să vină napoi deregătorii și poliția turcească și armata lor.

Grecia trece prin zile foarte amare. Poporul grecesc cere pedepsirea strașnică a foștilor miniștri, iar pentru foștul întâi ministru a Regelui Constantin, Gunaris, cere pedepsă cu tăierea capului!

Ungurii și încoronarea.

Conducătorii politici ai Ungurilor Ardeleni, au știut înainte de încoronare sfat, că ei ce știută să aibă față de marea întâmplare a încoronării în Albaștia? Firește, înima le șoptea: să nici nu vree să audă de această încoronare, — dar mintea le spunea: Vouă nu vă e îngăduit a da un asfel de semn de despreț pentru încoronare, căci veși mai avea nevoie de a cere vre-odată o întervenire ceva M. S. Regelui și atunci el are să vă jnă minte pentru pasul vostru potrivit încoronării Lui!.

De aceea au hotărât, să dee o vestire cătră țară, și în acea vestire ei spun:

„Deputații și Senatorii Unguri, întruniți în ședință (sfat) la 20 Septembrie, mărturisesc că sfatul țării de acum e nelegiuit, și nu întrunește cerințele Constituției (a legii fundamentale a țării), — și dacă iau parte la încoronare, o fac aceasta, pentru că deosebesc acest fapt sărbătoreșc, de luptele politice de partid, și deosebesc persoana Regelui, de Guvernele trecătoare!”

Și ca urmare au luat parte la încoronare, cunoscând prin aceasta și ei, că noua stăpânire e aci legiuită și rămătoare.

INCORONAREA

— Ziua a doua și a treia la București. —

— Ziua a doua —

După ziua întâi, Duminică 15 Oct., închinată Albei-Lulia, zilele de Luni și Marți, au avut loc marile sărbări ale încoronării la București.

Luni la ora 10 a sosit în gara „Mogoșoaia” de lângă București trenul Regal, avind mașina învâlită frumos în crengi de brad și în steagulețe tricolor. O companie de onoare, Miniștrii, solii străinătății și Generalii, așteptau pe Măria Sa Regele încoronat. Regele s'a dat jos din tren purtat în mână stingă buzdușul, semnal puterii neamului, semnal aducător aminte de un mărș trecut, cind domnii țării cu buzdușul în mână loveau curpilit pe cei ce atacau țara lor. Familia Regală l'a urmat.

Au fost primiți cu uriașă însuflețire.

M. Sa Regele a încălecat aci pe un cal alb foarte frumos, apoi Ducele de Jork (fiul Regelui Angliei), Principele Carol, Principele Paul al Sirbiei, Prințul Nicolae, Mareșalul Foch, Generalul Berthelot și alți solii înalți ofișeri ai statelor streine, apoi Generalii români, toți călări, au încunglurat și urmat pe Regele.

Au urmat trăsurile de gală (a căror chip l'am arătat în numărul 32 al „Foil Interesante”), în cea dintâi luind loc M. S. Regina Maria cu M. S. Regina Elisabeta a Greciei, — în a doua M. S. Regina Mărioara a Sirbiei, Prințesa Ileana și Ducele de Genua (solul Italiei), în a treia Prințesa de Coroană Elena cu Infanta Spaniei. Fiecare trăsură eră însoțită pe de laturi de doi generali călări.

În frunte mergeau 7 muzici militare întrunite într'una, apoi drăpelele (steagurile) tuturor Regimentelor, — după ele cortegiul regal (Regele și însoțitorii săi călare și trăsurile regale), apoi ca închidere a cortegiului, un escadron de călărești din Escorta Regală.

— La Arcul de triumf (Poarta de bruință) înălțat în Piața Victoriei, aștepta mulțimea cea mare în frunte cu părinții capitalei (conzilierii orașului), toți cu flori albe mari (crizanteme) în mână, apoi Societății de ale Femeilor române, cu brațele pline de flori și lume ne-nunărată.

Când Maestrea Sa a sosit aci și primarul i-a adus, după obiceiul din bătrâni, pâne și sare, semnul supunerii și primirii cu bine, și l'a salutat plin de fericire că-l vede venind Rege Încoronat, ca să intre în Capitala care-l are atât de drag, — Regele a fost atât de mișcat, că abia a putut răspunde, având în ochi lacrimi de bucurie, că vede dragostea asta sinceră și mare a inimii țării în jurul său!

„Sunt 4 ani, a zis M. Sa, de când tot pe acest loc am fost salutat când mă întorceam din surghin (din pribegie) cu armata mea glorioasă, între zidurile Capitalei. Astăzi intru pe această poartă ca Rege Încoronat al tuturor Românilor. Cunoașteți simțămintele mele pentru cetățenii cari mi-au arătat totdeauna credință și dragoste!”

Și a intrat pe sub Arcul de Triumf, între uralele foarte însufleșite ale uriașei mulțimi, coperit cu miș de flori ce se aruncau spre El și Familia Regală..

Așa au mers, în nesfârșit val de însuflețire, până la Biserica Metropolită, veche, simplă, dar strălucitoare prin amintirea atâtor înaintași mari ce și-au plecat aci genunchii spre închinare pentru neam și țară. La ușa bisericii M. Sa a sărutat Crucea și Evanghelia din mâinile Metropolitului-Prima.

Defilările.

— După sfânta slujbă, Maestășile Lor și înalții lor oaspeți, trecând în revistă trupele din Curtea bisericii, — au trecut, pe la ora 1 d. a, în edificiul Adunării Deputaților, unde au luat o mică gustare, — apoi au plecat spre locul defilării. Convoul a venit dela Biserica la Statua lui Mihai Viteazul și aci Maestășile Lor și înalții Lor oaspeți au primit la ora 2 d. a. defilarea (trecerea în pas sărbătoreșc) armatei, a celor celor 10.000 de primari și apoi defilarea minunatului Cortegiu Istoric, descris și de noi în numărul 40 al „Libertății”. Acest cortegiu a fost o minune de frumsețe, arătând în chipuri vii toate vremile mari ale neamului, dela Traian și Decebal încoace. Figuri vii cu cete vii în jurul lor, închipuiau pe marii ina-

tași: Dragoș-Vodă, Radu Negru, Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihail Viteazul, Matei Basarab, Brâncoveanu Constantin, Horia-Cloșca-Crișan, Avram Iancu, apoi: Unirea Principatelor sub Cuza-Vodă, Războiul din 1877-78 cu Carol în frunte, — și apoi, de încheiere: Războiul de întregire a neamului din 1916-1918. (Vederea acestui chip frumos o vom descrie mai pe larg în „Foala Interesantă” din săptămâna viitoare).

Total a fost foarte frumos, ca în povești. Cine le-a văzut, nu le va uita cât va trăi. Deși n'au avut parte de vreme frumoasă, căci a plouat, uneori foarte tare, în vremea defilării, lume nenumărată a privit frumoasele arătări, cari în ciuda vremii nepriețnice, eu defilau cu mândrie pe dinaintea vrednicilor noastre Familii regale.

A fost o zi măreață.

Ziua a treia.

Ziua a treia a fost, am putea zice, ziua Primarilor.

Toate străzile ce duc la Parcul Carol erau bogat împodobite cu steguri și covoare și ferestrele pline de lume, care privea defilarea Primarilor cari de pe la 8 ore începuseră a se duce cete-cete, după județ, spre „Arenele Romane”, un mare loc închis, pe de laturi cu multe rânduri de bănci unele mai sus ca altele, pentru ca toți să vadă, și în față cu o bină (scenă) mare pentru corurile ce vor cânta sau pentru cei ce se vor arăta mulțimii privitoare. — Aci s'au adunat primarii și altă lume privitoare, de au umplut uriașul loc care încapă peste zece mii de oameni.

Primarii au fost așezați pe treptele înălțate din jurul Arenelor, după județe. La mijloc erau cei din părțile Aradului și Bănatului cu zeghele lor albe bătătoare la ochi, la stânga și la dreapta Holului (capul de sus al Basarabiei) cu cojoacele lor cele în multe fețe. Pe bină (scenă) Corul societății „Carmen”.

La ora 10 și jumătate, solii statelor streine s'au adunat în Sala Tronului și M. S. Regele familia regală s'a înfățișat între ei stând cu fiecare în parte câteva clipe de vorbă. De aci apoi au plecat spre Arenele Romane.

La ora 12 sozesc oaspeții înalți: Generalul Berthelot primit cu zgomotoase semne de dragoste! Marele francez mulțumește viu mișcat de luarea aminte. La ora 12 și jumătate sosește Familia Regală cu Mareșalul Foch, cu Ducele de York și Genua.

La ivirea sa, Familia regală e primită cu iurturi de „ura!” ce nu conțin decât oprospe un sfet de clas. Corul „Carmen” cântă puternic „Imnul de slavă” (vezi-l în „Foala Interesantă” numărul 32 din săptămâna trecută). Primarul Corbescu salută pe Rege în numele Primarilor din toată țara și

Regele le mulțumește prin o vorbire în care arată bună slujbă ce o fac statului primarii și mulțumita ce li s'a aduce pentru asta. Altă furtună de strigate de „Ura!” și „Trăiască!”

Toți primarii s'au depărtat foarte mulțumiți de luarea aminte ce le-a dat-o Regele țării.

Masa primarilor.

Pe largile cărări din Parcul Carol (locul Expoziției) erau întinse mese de trei kilometri de lungi, așezate sub șopron, ca să nu le ploaie. La clasul 1 după-amiază cel 1000 de primarii s'au așezat la mese. Alături de ei au fost puși la mese și cetele de cercetași ce veniseră din alte orașe. Primarul Bucureștilor a salutau pe „colegii” săi din toată țara, apoi s'a început masa. Muzicele militare îl desfășau cu cântări. Fiecare primar avea nsintea sa o farfurie (tăler) lucrată anume, cu chipul Regelui și Reginei pe fund și cu scrisoare de pomenire; avea cușit și furculișă, apoi o ulcică de jumătate de litru, iară cu chip pe ea, în care avea vin și o ulcică mică cât o pipă. În care era fulcă (rachie de prune) cam un deș, și o pâine bună. Au înclinat primarii cu ulcica cea mică întâi, apoi au început prânzul care a stat din: vre o 5 masline, bune după fulcă, apoi o friptură de vișel, rece, cu murături, o bucată de cașcaval și câteva mere și jumătate de litru de vin.

Ca să-i slujască la masă, erau aduși 300 de soldați și 100 de chelneri.

În vremea prânzului, Majestățile Lor Regele și Regina au trecut printre cele 2 rânduri de mese, arătându-se Primarilor și dorindu-le „poftă bună”... După mesă fiecare primar și-a luat farfuria, ulcica, cușitul și furculișa, ca aducere aminte dela marele praznic la care a luat și el parte.

Cu câșii primarii am vorbit despre mersul la București, toți au spus că au văzut lucru foarte frumos, neînchipuit de frumos, și se bucură că au avut norocul a merge.

— Doar unul am găsit care a venit năcăjit, un primar ungur din jurul Orăștiei. El nici nu mai e azi primar, dar a fost multă vreme tot el primarul comunei sale. S'a dus la d. prefect și l'a rugat să-l trimită și pe el cu primarii, că tare ar dori să vadă și el ce-a fi pe-acolo, și d. prefect l'a trimis. Tare era încântat de ce a văzut. Un năcăz numai avea:

Cum a stat la masă lângă un primar Român din vecini de el, acela i se nimerise o farfurie (tăler) leșită stricată din fabrica olarului: nu se cunoștea pe fundul ei nici chipul regelui, nici al reginei, nici scrisoarea, ci era numai o mănăjitură și era farfuria și crepată în fund. Mișelul de olar trebuia să lapede farfuria greșită, dar a pus-o printre cele bune și ea s'a nimerit chiar la vecinul ungarului. După ce s'a gătat prânzul, primarul român a spus ungarului: adă, că grijesc eu și blidul și oala ta. Și așa

l-le-a dat. Când să și-le iee napoi, românul l'a dat ungarului farfuria cea stricată. — Și a venit ungarul la noi și s'a plâns de ce a pățit, și spune că el nu poate primi farfuria cea rea, că de așa s'a dus el pân' la București să și țină pentru sine ce-a căpătat acolo. Și tare era năcăjit că hoțul de Român i-a furat și blidul dela masa împăratului. Aflând Românul că poate fi pus la gazetă pentru asta, i-a dat napoi blidul cel cu chipuri frumoase, spunând că doar numai a glumit...

Ce i-s'a spus Regelui, și ce a răspuns el?

Înainte de a-l întâlni la Alba-Iulia, Coroana, Președintele Senatului a spus printre altele M. Sale Regelui:

„Maestate! anii cari au trecut de la sulrea Majestății Voastre pe tronul neuitatului rege Carol, au mărit strălucirea și gloria coroanei făurită din oțelul unui tun de la Plevaa, Coroana celui dintâi rege al României neatârnat. Coroana pe care aleșii țării o îmbrăie Majestății Voastre astăzi, este coroana întâiului rege al României întregite, cu hotarele de la Tisa la Nistru și la marea Neagră...”

„Coroana asta de oțel va aduce aminte pururea Românilor pildele de iubire de țară, credință și voință neclătinată, dată de Regele lor și de M. Sa Regina! Într'un cuget, azi toți Românii Vă urează să trăiți ani mulți, fericiți și glorioși!”

Apoi Președintele Adunării deputaților a grăit spre Regina, spunând printre altele:

„Cu multă mândrie Români vă încoronează, căci Maestatea Voastră întruniți toate virtuțile pe care Doamnele din zilele mari ale trecutului nostru le aveau culmea acelor virtuți frumoase ați ajuns-o, când furtuna se abătuse cu atâta turbare asupra țării noastre, încât mulți credeau că totul s'a sfârșit, iar Maestatea Voastră nu ați pierdut nici o clipă credința în bunul sfârșit al cumplitei încercări și ați dat și celor din jurul M. Voastre pilde de credință tare.

„În vremurile viitoare veți fi mereu pomenită ca pildă de ceea ce trebuie să fie o Regină! Se va spune pe atunci în basmele poporului nostru, că a fost odată ca niciodată, că dacă nu ar fi fost nu s'ar fi povestit, o țară mare și frumoasă, cu câmpii și palmieri, munți și ape, cum numai ea avea în lume. Și în acea țară, o împărăteasă și bună și frumoasă și înțeleaptă, a împărțit alături de viteazul ei soț, peste un popor cuminte, ce-i iubea foarte, și au avut ei copii mulți, băieți, niște Feți-frumoși, fetele adevărate Ilene-Cosânzene, așa de frumoase, în cât la soare te puteai uita, dar la ele ba... Și au venit de peste nouă mări și țări, crai veselii, ca să le peșească, căci aiurea nu găseai crăieșe mai mândre și mai cuminte... Și basmul se va înșira mereu, povestind marele fapte ale acelor împărăți...”

La salutarile și urările de fericire aduse de președinții Statului Țării, Maestatea Sa, primind din mână președintele Coroana și punându-și o pe cap, apoi încoronând pe Regina în chipul frumos, chiar mișcător, arătat de noi în

numărul trecut, — a roșit următoarele cuvinte de mulțumire către cel din jurul său ca și către toată țara care l'a dat mână de ajutor, ca să ajungă El și neamul această fericită zi! Maestatea Sa a zis: !

„Adânc mișcalt n sufletul meu, primesc în chip sărbătorec această coroană, moștenită de la neuitatul și înțeleptul meu unchiu, ca un semn grăitor al vitejiei românești și al unirei între Domn și Țară.”

„Plină de strălucire s'a așezat, acum 41 de ani, pe capul celui dintâi rege al României, după războiul neatârării și vestirea Regatului. A-tot-puternicul Ne-a învrednicit s'o vedem și mai strălucită astăzi, când, în urma grelelor lupte purtate de întreaga suflare românească, ea închipuie azi îndeplinirea aceluia mare și sfânt dor de veacuri: unirea tuturor țărilor locuite de români!”

„Dea Domnul, ca această coroană, cu aceea a scumpei mele soții și preednică tovarășă de muncă și suferință pentru binele obștesc, să încununeze din neam în neam pe iubiiții noștri urmași, într'o Românie pururea glorioasă și fericită.”

„Sus inimile! Și să glăsuim, după chipul strămoșilor: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa, și unii pe alții să ne îmbrățișem; și să zicem „fraților!” și celor ce ne urăsc pe noi. Să iertăm toate pentru sfânta unire.”

„Așa să fie!”

Scrisoare pentru urmași

iscălită cu condei de aur.

După ce M. S. Regele s'a încoronat, întâiul Ministru al țării l'a înfățișat o hârtie de pergament pe care era scrisă frumos Vestirea sărbătorească, întocmită cât pentru cel de față, par'că mai ales pentru urmași, prin care Maestatea Sa și Casa Sa lesă de știri marele fapt al încoronării în cetatea Alba-Iulia. Iacă ce se spune prin acest document, scrisoarea ce rămâne ca un martor al vremilor, pentru cei ce vor urma:

„Eu Regele României:

Urmând pe Tron prin drept de moștenire, în ziua de 28 Septembrie 1914, după trecerea la cele veșnice a slăvitului Nostru unchiu Carol I., care, cu ajutorul marilor patrioți, prin înțelepciunea și grația poporului și vitejia oștirea, a cucerit neatârnat și a întemeiat Regatul;

„Început'am, cu binecuvântarea lui Dumnezeu, Domnia Noastră, în zile grele și de mari primejdii, dar și de mari nădejdi.

Cea dintâi grijă a Noastră a fost ca Neamul, în fruntea căruia M'a așezat Pronia Cerească, să nu piardă prilejul de a-și asigura dreptul de a trăi netrunchiat și de sine stătător.

„Luptele, jertfele și toată truda năntășilor noștri cari de-alungul veacurilor au izbutit să înalte treptat, dar sigur, clădirea trainică a Statului nostru neatârnat, l Mi luminau zarea și l Mi întăreau sufletul întru împlinirea datoriei Mele sfinte, de Domn și de Român.

»Cu încredere în Dumnezeu și în puterea de viață a neamului, îndemnat de cuvântul întregului popor și ajutat de statul acelora, cari cu credință s'au închinat, Țări și Tronului, am purtat războiul întregirei neamului, și biruind restrițele, am văzut înfăptuită unitatea națională de atâta vreme așteptată.

»În ziua de 9 Aprilie 1918, Basarabia s'a alipit de patria mamă; în ziua de 28 Noembrie 1918, Bucovina a revenit la vatra strămoșească; iar la Alba-Iulia, în ziua de 1 Decembrie 1918, Banatul, Ardealul și părțile ungurene, s'au declarat (vestit) într'un singur glas, unite pentru vecie cu Regatul Român.

»Spre a chema binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acestor mărețe fapte din cari a eșit România Mare, și spre a le da o consfințire în fața și scumpului nostru popor, ne-am adunat cu toții la Alba-Iulia străvechea cetate a Daciei-Romane și a gloriei lui Mihai-Viteazul, și aici azi în 15 Octombrie 1922, de față fiind membri familiei Mele Regale, solii Domnitorilor și țărilor tova-

răse și amice, ai Senatului și ai Adunării deputaților, căpeteniile armatei, membrii tuturor Corpurilor constituite ale Țării, ai Academiei Române și Universităților, delegațiile comunale dela orașe și dela sate, din întreaga țară și solii tuturor confesiunilor (religiilor), Ne-am încoronat Eu și scumpa Mea Soție Maria, părtașea suferințelor și bucuriilor Mele și ale Țării.

»Pentru ca neuitată să fie pomenirea zilei de azi, am întocmit și subscriș, în al 9-lea an al Domniei Noastre, acest de față document.

FERDINAND, MARIA.

Această scrisoare de pomenire a fost înălțată de Maestrea Sa Regele și de Regina, cu o peană de aur prinsă în toc de aur, — și atât scrisoarea cât și peana vor fi păstrate în Arhiva (adunarea de documente și scrisori prețioase) a Palatului Regal, — spre vedere și admirare rândurilor viitoare de oameni.

Catolicismul — pîrghia maghiarizmului.

În aceeași Duminică de 15 Octombrie, când episcopul Majláth dela Alba-Iulia, acest dușman nu a bisericii românești ortodoxe numai, ci a tot neamului românesc, alături de dușmanul la fel de mare al nostru și al statului românesc, episcopul papistaș Glattfelder dela Timișoara, pregătea și dădeau bisericilor celor 11 milioane de Români ai acestei țări lovitura lor obraznică, hotărând a nu intra în Biserica Încoronării fiindcă slujesc intrînsa 14 Arhiepiscopii ai acelei biserici, — pe atunci la Budapesta erau întrunși toți Episcopii catolici ai Ungariei și cu preoștii lor mai înalți, și țineau un mare sfat al căpeteniilor bisericii catolice.

Acel mare sfat papistaș, par'că voia să fie un răspuns la Încoronarea dela Alba-Iulia și un strigăt care să se audă nu numai în Budapesta și Ungaria, ci în Jugoslavia, în Cehoslovacia, și în România!

Arhiepiscopul Stefan Zadravec, ceva slovac maghiarizat și de aceea, ca toți reneștii, mai catolic el decât Papa, mai ungar decât ungarul, — a ținut o vorbire în care, printre altele izbucniri ale patriotismului său neaoș maghiar, a spus:

»Catolicismul maghiar este singura putere mișcătoare a întregității maghiarei! Dovadă despre aceasta ni-o dau statele cari au luat hotare dela noi și cari fac azi totul, ca să se pună bine cu religia catolică.

»Căla vreme Croatul e catolic, Statul iugoslav se vede mereu amenințat!

»Căla vreme Slovaci și Rutenii sunt catolici, statul Cehoslovac nu va putea dormi liniștit!

»Ochiar dacă nu știu vorbi ungurește, căla vreme sunt catolici, ci trebuie socotiți ca Unguri și sunt stâlpi ai întregității maghiarei (adecă ai muncii pentru a întregi iarăși Ungaria cum a fost).

Astfel de cucurigu cântă un coș papistaș maghiar în Budapesta,

în aceeași zi, când soțul Majláth respingea la Alba-Iulia invitarea Curții Domnitoare Române de a intra în Biserica Încoronării, română și aceea, drept credincioasă, dar nu papistașă.

Mai multe gazete țin a vedea o legătură între cucurigu dela Pesta și pașul obraznic al papistașilor dela Alba-Iulia.

Dar obrăznicia dela Alba-Iulia nu e o întâmplare singuratică. Numai cu o săptămână înainte, episcopul papistaș al Timișoarei, Glattfelder, alt reneșt, a dat o Circulară (Scrisoare către toți cei de sub mîna sa) prin care oprește pe preoștii papistași de a lua parte la sărbătorile pe care ministerul de agricultură le aranjează în jurul împărțirii la țărani a moșțiilor ce li-se dau după Legea agrară. Ci că aceea nu e împărțire cinstită și legală, ci un jaf făcut în averea lor, a papistașilor celor cu moșii mari pretutindenea! Preoștii lor să nu lea parte la acele împărțiri. — Numai că nu le spune: Mergeți mai bine în biserică și blăstămați, aruncați cu „anatemă“, asupra hoșilor de Valah, cari ne despoază de bogățiile pe care le-am știut noi „câștiga“ dela credincioșii noștri...

Ei, bine, se naște în chip firec întrebarea: Ce vrea această biserică papistașă în statul românesc? Și până când Statul va mai suferi provocătoarea pășire a acestor cutezași vrășmași ai noștri a Românilor și ai statului nostru?

Noi știm că în toată lumea, în toate statele, biserica papistașă e cea mai „cumlată“, cea mai „supusă“, chiar lipită, ca să nu i zicem lipitoare, față de stat, pentru că bine să i fie el peste tot locul și părtaș să fie făcută de mai multe bunătăți decât alte biserici!

Cum să înțelegem faptul, că numai în România, această trușă și imbutetă biserică, cutează a păși războinică împotriva statului?

Știm că statul maghiar a ridicat religia catolică la rangul de „religie de stat“, care ea conduce peste tot locul slujba când e vorba de sărbători ale statului, (și împotriva acestui sfat de lucruri, nu a protestat nici odată vre-o con-

festune mai mică și n'a cerut ca legea papistașă să fie coborâtă de pe treapta de religie de stat, alături de religia greco-catolică ori greco-orientală ori calvină ori reformată ori iudovească, așa cum se cere azi în România!), — dar faptul că în Ungaria e religia conducătoare, ba acolo e chiar poruncitoarea, încă nu îndreptățește pe cele câteva mil de papistași unguri din România, să și ridice glasul cu obrăznicie împotriva statului însuși, — numai fiindcă acela nu e papistaș deloc!

De încheiere o întrebare: Ziarele din București spun, că vătămarea adusă sărbătorii Încoronării la Alba-Iulia, a fost dorită de însuși Papa dela Roma, și că Nunșul Papal (un fel de ministru al Papii, trimis în România) Marmaggi, a venit a nume de prin Az'ia Mică unde se afla, ca să conducă el „atacul“ dela Alba-Iulia, lovitura dată sărbătorii Încoronării, spre nesfârșita bucurie a lui Majláth și Glattfelder, cari se credeau de adreptul „biruitori“ în acea zi, peste hordele de „necredincioși“, de „rătăciți“ (eretici), ce aveau ceva „praznic păgân“ acolo în cetate...

Întrebăm guvernul din București: Mai poate sta acest Marmaggi, ca „sol“ al „Curții Papale“ la București? Și Papii dela Roma nu i se va cere în nici un fel samă pentru amestecul său nesocotit și nechemat, în sărbătoarea cea mai sfântă și mai mare a unui neam, care e mai mult ca îngeduitor față de credincioșii săi catolici?

Noi mai știm ceva: Când acel sol al Papii, a venit în România, el s'a dus să și cerceteze credincioșii din toată România Mare. Și peste tot local deregătorile românești, deși aproape toate de religia ortodoxă, l'au primit cu mare alai! La lași și în alte orașe, lumea s'a chiar fotografiat cu el împreună. Și erau în jurul lui oficiali superiori și fruntași ai vieții noastre românești, cari salutau în el pe „fratello“ „italiano“, nu pe agentul papistașismului venit aci cu gânduri atât de întunecate decât le-a dovedit la Alba-Iulia!

Și el așa mulțămeste frumoasa și mai mult ca frățescă primire, ce l'a făcut aceasta țară românească ortodoxă?

E drept că vechea țară ortodoxă a fost din capul locului o naivă, când l'a primit cu brațe așa larg deschise. Solul Papii și-a arătat arama în curând la Cluj, unde s'a lăsat condus de fetele dela școala „Merlanum“ cu steag unguresc în frunte! Și deregătorile românești au făcut și față de acest lucru, gândind: Italianul nu vede gândul urât al ungarilor de a demonstra, sub arșpile acelu steag, împotriva stăpînirii românești, — iar pentru obrăznicia ungarilor, să nu talburăm toată petrecania lor bisericească, amărindu-l și pe el, pe „nevinovatul“ sol papal.

Dar încă se dovede, că acela numai sol pașnic și nevinovat nu era! El îngăduia provocățiunea la adresa statului român, fiindcă acesta nu e un stat catolic, ci ortodox prin cele trei din patru părți ale locuitorilor săi.

Ei bine, acelor trei din patru părți ale locuitorilor acestei țări, să le fie destul cu cât au fost până acum naiva, de acum să

arale că sunt stăpâne în casă! Că de mai suferă pălmuiri morale ca cea dela Alba-Iulia, — apoi atîta s'vrednicit!

NOUȚĂȚI

† Dr Vasile Chirofu, fost Prefect în vremea Consiliului Dirigent, fost deputat în două rânduri, fost Căpitan în Corpul Voluntarilor Ardeleni veniți din Rusia în România în vremea războiului, — un om foarte inimos și strașnic luptător pentru democratizarea țării și a guvernării, Român plin de dor de bine pentru neamul său, — a încetat din viață pe neașteptate în 29 Octobrie în Timișoara. Suferind de un morb pentru care a trebuit să se supună la o operație, în vremea operației inima nu a învins apăsarea și tulburarea ce l-o face morfină cu care e adormit cel supus operației, ci — a încetat a-și face slujba, și cel pe care îl slujea, a trecut îndată dintre cei vii. Avea abea 42 ani.

Dumnezeu să-l odihnească cu cei aleși ai săi.

Adunările Partidului Național încep a se ține iarăși după Încoronare în locurile unde nu s'au fost ținut, pentru a alege delegați (soli) la adunarea mare a Partidului ce se va ține în toamna asta. Adunări mari și bine cercetate au avut loc în ajunul Încoronării la Giulești în Maramurăș, la Caransebeș și Oravița în Banat. Din adunări s'au trimis telegrame M. S. Regelui, încredințându-l de toată susținerea poporului român, dar cerînd înlăturarea guvernului liberal și alegerea unui parlament nou, ieșit din alegeri aievea libere. Cele de după Încoronare: în cercul Sasca (18—20 Oct.), în 21 Oct. la Bocșa, 22 la Reșița, 24 la Bozovici, — au cerut și vor cere înocă și mai stăruitor același lucru.

Pentru numai 8 Lei

trimitem oricui foile noastre, ca de probă, pe lunile Octombrie-Novembre-December! calendarul vechi.

Abonamentele de probă pot începe dela orice număr, — și vor merge 3 luni depline.

Dar sfînt. Credinciosul nostru Ioan Stoian alai Filip și Soția s'a, au dăruit sf. noastre biserici, un clopot în preț de 7000 Lei, întru amintirea răp. sale fiice, Sofia, clopot adus dela București.

Pentru această faptă creștinească li aducem mulțămitele noastre, rugînd pe bunul D-zeu să le dăruiască zile îndelungate, ca să se poată bucura de darul închinat întru preamărirea lui D-zeu.

Șoimș, la 17 Octobrie 1922.

În numele parohienilor:
Ilie Chebelen, preot.

Poșta Redacției.

Dsale G. Ciol. în Constanța. Măsurile și îndrumările pentru încoronare s'au făcut și s'au dat cam pripite și fără sistem. Numai prea tîrziu s'a știut că poporul țaran va fi dus gratuit, în trenuri speciale (anume, dar nu de cele de rînd pentru persoane), iar cărturarilor vor plăti 25 la sută din prețul biletului de tren. Așadar dacă la Dv. s'a dat știre cu „toba“ că se plătesc 25%, era adevărat pentru căr-

Dentist Dr. S. Seidner — Plombe. — Scoatere de dinți și consultății, în ORĂȘTIE Piața Aurei Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvălii Ioan Rob). — Regulare de dinți. Punere de danturi. (606) 3—10

urari, dar nu era adevărat pentru țărani cari ar fi mers cu trenurile speciale. Nu căutați vină celor ce au întârziat cu lămuriri bogate și la vreme date.

Dsale Florea Ardelean, în Socolodor. Cu părere de rău nu vă mai putem trimite numerele de mai înainte ale „Libertății”. Nu mai avem din ele. Indosebi acestea din jurul încoronării au trecut foarte tare.

Dsale I. Suci în Vărădia. Ne pare rău de necazul d-tale. Dar nu ești singurul care ai pățit așa: Foile de încoronare, avind chipuri frumoase, au răcit multe în alte mâni decât ale celor cui se cuvenea. Oameni de nimic le iau dela primărie și nu le mai dau celor ce le au abonate. Dela noi foile și-au mers regulat, ai adresa tipărită, fără greșeli în ea, — vina e dar numai acolo la postă ori primărie. Totuși, dacă d-ta, în loc să te necăjești în zece șire scrise pe cartă postală, ne scriai 2-3 cuvinte că numerii cutari și cutari nu și-au sosit — și-i trimiteam de nou (pe cari îi mai avem). Dar fiindcă nu arăți care numeri îți lipsesc, nu și-am putut trimite nimic. Altădată scrie numai scurt: care nu și-au sosit.

Calendarul Național
al „Foii Interesante”

pe 1923, va fi gata la 1 Noiembrie nbu, — fiind foarte îngrijit și înzestrat cu vederi din viața de obște a neamului și din lumea mare, — ca ne-altul!

În numărul viitor vom arăta mai pe larg cuprinsul lui.

Și până atunci rugăm pe ceterii noștri a sfătui pe iubitorii de calendare, a nu-și cumpăra Calendar până nu vor vedea întâi „Calendarul Național” dela Orăștie.

O mașină de Cusut „Singer”

în stare foarte bună, e de vânzare la subscris:

(619) 1-2 **Leontina Cădea**
Orăștie, ulița Căstăului Vechi I.

Calfă de măcelar.

În macelăria subscrierului află aplicare o calfă harnică, care să se priceapă și la vânzare.

Nicolae Opincar
măcelar
(620) 1-3
Orăștie (jud. Hunedoara).

Pentru d. secretari și primarii

Au ieșit de sub tipar și se capătă la „Libertatea” în Orăștie:

Cartea Socoltelor Comunale

ce se cer acuma și încheiate. Coala cu 1 Leu 60 bani. Pe 1 coală 92 rubrici. — Apoi:

Contul de gestiune.

adeca caetul rezumativ (Zárszámadás) al tuturor veniilor și cheltuielilor, cu toate capitolele adunate la un loc, 8 pagini, 6 Lei. — și

Evidența Serială

sau Cartea de lucrări particulare ale notarilor pentru lucrările predate (Magánmunkálatok sorkönyve). 120 fol, perforate, compactate, 36 Lei.

Mai sunt gata:
Registru pentru darea cânilor.
„tărierea animalelor.”
Rugare pentru permis de vânat, cu 2 Certificate speciale.

Tipărituri pentru oficiile administrative.

Au ieșit de sub tipar și se află de vânzare la „Tipografia Libertatea” din Orăștie, următoarele tipărituri pentru cancelariile secretariatelor și primăriile comunale:

- Nr. 1. Registru adm. p. secretari.
- Nr. 2. Coale de In i ex.
- Nr. 3. Carte de postă.
- Nr. 4. Registru pt. bilete de vite.
- Nr. 5. „transcrierea bi-letelor de vite.
- Nr. 6. Regis. pt. inmanuări judecătoreșii ori administrative.
- Nr. 7. Jurnal de cassa.
- Nr. 8. Evidență pentru mandatele de plată a competențelor dela perceptorat.
- Nr. 9. Cultanță.
- Nr. 10. Contra-cultanță.
- Nr. 11. Proces verbal pentru vestirea căsătoriei.
- Nr. 12. Publicaștune pt. vestirea căsătoriei.
- Nr. 13. Învoirea părinților (tutorelui) la căsătorie.
- Nr. 14. Extras din registrul stării civ. pentru născuți.
- Nr. 15. Extras din registrul stării civ. pt. căsătorii.
- Nr. 16. Extras din registrul stării civ. pentru morți.
- Nr. 17. Contract de vânzare și cump.
- Nr. 18. Rugarea pentru întabularea dreptului de proprietate.
- Nr. 19. Contract de donaștune.
- Nr. 20. Conscrierea cazului de moarte (celui cu avere).
- Nr. 21. Conscrierea cazului de moarte (fără avere).
- Nr. 22. Autorizaște de vinz. (de vite).
- Nr. 23. Inventar după lăsamint.
- Nr. 24. Atestat de dare.
- Nr. 25. Tablou nominal lunar despre născușii, morșii și căsătorii în comună (statistică).
- Nr. 27. Tablou nominal lunar despre despărțirile incuse în comună (statistică).
- Nr. 29. Tabela de dare de drum (se poate întrebunța la oricare județ și ca evidență de arânzi, darea vitelor și a pădurii, etc.
- Nr. 30. Stat nominal pentru salariile funcționarilor.
- Nr. 31. Proces verbal de desbatere, împreună cu sentință (judecătorească) pentru ori-ce contravenție ce se pertractează la preturi.
- Nr. 32. Tabela pentru (arunc) impozit suplementar comunal și județan.
- Nr. 33. Coale pentru solvirea de dare (Liberuș).
- Nr. 34. Proces verbal pentru judecătoria comunală în cauză bagatelară și de contravenție de cimp, provăzută cu toate îndrumările referitoare la aceste cauze.
- Nr. 35. Citare în cauze bagatelare, în cauze de contravenții de cimp, precum și în alte cauze ce obvin pe sama judecătorilor comunale, secretarilor, etc.
- Nr. 36. Fileră de Inmanuare.
- Nr. 37. Involre, (Transacștune) pe seama judecătorilor comunale în cauze bagatelare și contravenții de cimp.
- Nr. 38. Sentință în cauze bagatelare și contravenții de cimp (se poate folosi și ca sentință de contumășare), pe sama judecătorilor comunale.
- Nr. 39. Certificat de eslmare pentru pagubele de cimp (în cauză de contravenție).
- No. 40. Obligaște pentru împrumut.
- No. 41. Cvită de ștergere hipotec.

No. 42. Proces verbal despre zălogire (căprindere) și preșuire se poate folosi la execușiunea de dare pe 4 pătrare de an, la execușiune bagatelară și la contravenție de cimp etc.

Nr. 43. Coală de catastru!
No. 44. Adeverință pentru estredarea biletului de vite.

Nr. 45. Registru de conscriere și Carte principală a celor deobligăți la îndeplinirea muncii comunale de obște (Községi közmunka öszszelrási lajstrom és főkönyv), în limba română. — Prețul unei coale mari 2 Lei.

Nr. 46. Tablou 1. — Pentru a se comunica lunar cu Cercul de recrutare, Biroul Rechizișii, schimbările ivite între animale, hamurile, trășurile, etc., eșite din comună, induse în tabela de clasare și repartișie. — Prețul unei bucăți Lei 1'20.

Nr. 47. Tablou 2. — Pentru a se comunica lunar cu Cercul de Recrut, Biroul Rechizișii, schimbările ivite între animalele, hamurile, trășurile, etc., venite în comună, induse în tabela de clasare și de repartișie. — Prețul unei bucăți Lei 1'20.

Nr. 48. Declarașie care se dă la primăria comunală despre animalele, hamurile, trășurile, etc., care se vând sau se cumpără și sunt clasate de armată ca rechizișionabile. — Prețul unei bucăți 35 bani.

Nr. 49. Cerere de dispenză de sub vestirea căsătoriei, cu toate îndrumările referitoare la cererea de dispenză și la încheierea căsătoriei. Prețul 40 bani.

Nr. 50. Proces verbal în cauză de dispenză dela serviciul militar.
Nr. 51. Model A. Certificat a 3 părinți pentru a stabili drepturile la dispenză a celui mai în vîrstă între orșani.

Nr. 52. Modelul B Acelaș pentru dispense celui mai în vîrstă dintre orșanii de mamă.

Nr. 53. Model C. pentru dispenză unui tiner al unei văduve.

Nr. 54. Model D. pentru dispenză.

Nr. 55. Model G. pentru dispenză cînd are tată trecut de 70 ani.

Nr. 56. Certificat inlocuind actele de stare civilă.

Nr. 57. Certificat adeverind gradul avut de soldat în armata austro-ungară.

Nr. 58. Dovadă de cetățenie.

Nr. 59. Certificat de paupertate.

Nr. 60. Cont de deplasare. (Particular de spese de călătorie) pentru secretari, primpretori, pretori, medici, veterinari, etc.

Nr. 61. Rugare pentru concesștune de edificare, în zestrată cu Certificat de espunere la vedere publică, cu proces verbal despre oculată la fața locului, cu ordin cătră secretari și cu Raport cătră primpretori în cauză de concesștune de zidire.

- Nr. 67. Protocol de Necropsie.
- Nr. 68. Incunoștinșarea despre nastere (pentru matriculanți).
- Nr. 69. Dovadă despre încheierea căsătoriei.
- Nr. 70. Conscrierea vitelor de primăvara, tabelă mare.
- Nr. 71. Jurnal, pentru încassarea de tot felul de dări și competențe.
- Nr. 72. Coală de cassa, pentru orașe.
- Nr. 73. Proces verbal despre învoirea mirelui și a miresel asupra religiunii copiilor.
- Nr. 74. Hotărșre despre rectificarea înregistrării în registrul stării civile.
- Nr. 75. Hotărșre pentru permisul de a aranja joc, sau alte petreceri.
- Nr. 76. Atestat despre depunerea jurământului codrenilor §. 38. art 31, 79).
- Nr. 77. Hotărșre despre înregistrarea ulterioară în registrul stării civile.
- Nr. 78. Hotărșre despre înregistrarea de nou în registrul stării civile.
- Nr. 79. Proces verbal despre inspectarea localului de crășmă, la fața locului, cînd se cere brevet de crășmarit și se cere păreră primpretorului, etc.
- Nr. 79a. Hotărșre pentru fixarea zilei de inspectare din punct de vedere polișial și sanitar-polișial a localului cerut pentru crășmă.
- Nr. 80. Hotărșre pentru permis de edificare — bun pentru toate cauzurile.
- Nr. 81. Hotărșre în cazul cînd pretorul ori primpretorul etc fixează și ține pertractare la fața locului în cauză de edificare. Servește și ca Citașie a părșilor la pertractare în cauză de edificare.
- Nr. 82. Citare din cauză de contravenție, (pentru Pretură), cu Dovada de inmanuare.
- Nr. 83. Ordin penal în cauză de contravenție (pentru Preturi și Primăriile orășenești) provăzut cu fileră de inmanuare.
- Nr. 84. Registru administrativ (pentru Preturi).
- Nr. 85. Certificat comunal care se alătură la contract, adeverindu-se, că cumpărătorul s'a ocupat cu economia și unicul izvor de câștig îi este agricultura.
- Nr. 86. Certificat comunal pentru descrierea personală, pentru a primi Carte (codică) de lucru sau condică (carte) de serviciu, etc.
- Nr. 87. Certificat de idertitate, pentru primirea Pașaportului pentru strălnătate.
- Nr. 88. Proces verbal pentru alegerea membrilor primăriei comunale.
- Nr. 89. Declarașie pentru fert rachiu.
- Nr. 90. Proces verbal pentru revizuirea Tabelelor de recensămînt.
- Nr. 91. Bilete de vite, în 3 limbi.

A se cere la „Tipografia Românească” din Deva și Tipografia „Libertatea” Orăștie.

GARNITURI de ÎMBLĂTIT

HOFFHER & SCHRANZ cu motor de benzină, cu doba de 700, 800, 900 și 1000 m/m lățime, furnizăm pentru primăvara anului 1923.

Întrebări și prenotări se primesc deja ds-acum.

Oferte cu prețuri fixe vom putea face în timpul cel mai scurt.

Departamentul Mașinilor.
SIBIU, Strada SĂREI Nr. 22.

(618)

1-5